

Handläggare:

Malin Rydberg

Yttrande över revisorernas rapport 11/2010 Styrningen av laboriemedicin

Ärendebeskrivning

Landstingsrevisorerna har översänt rapporten 11/2010 Styrningen av laboriemedicin till Hälso- och sjukvårdsnämnden för yttrande. Granskningen har inriktats på den övergripande styrningen utifrån ett ägar- och beställarperspektiv.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2011-04-20

Landstingsrevisorernas rapport 11/2010 Styrningen av laboriemedicin

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för akutsjukvård.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsrevisorerna överlämna förvaltningens förslag till yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Rapporten har fokuserat dels på den laborierverksamhet som bedrivs på sjukhusen av Karolinska Universitetslaboratoriet, dels på den som har upphandlats för landstingsdrivna vårdgivare och för de vårdgivare där beställaren står för kostnaden inom öppenvården. Rapporten har även beaktat den patientnära laborierverksamheten som bedrivs inom ramen för husläkarverksamhet och basal hemsjukvård. I det följande kommenterar förvaltningen de slutsatser som finns i rapporten.

Sammanfattningsvis delar förvaltningen revisorernas iakttagelser att styrningen av laboriemedicinska tjänster i flera avseenden behöver tydliggöras. Laboriemedicin är en komplex verksamhet och är en strategisk och väsentlig del av hälso- och sjukvården. Inom SLL finns en mångfald av vårdgivare, vars kostnadsansvar för tjänsterna varierar.

Patienterna rör sig mellan vårdgivare samt mellan öppen- och slutenvård. Utvecklingen av IT-system som stödjer vårdgivarna och stärker patientsäkerheten är därmed av största betydelse.

Någon samlad bild av de utförda laboratorietjänsterna i länet finns inte
Som konstaterats i rapporten så är organisationsstrukturen för den kliniska laboriemedicinen väldigt komplex och tjänsterna bedrivs inom ramen för en mängd olika avtal. För tjänster som vårdgivarna har möjlighet att utföra själva eller för tjänster som de har ett eget kostnadsansvar för ansvarar vårdgivarna själva för utförandet och för att teckna avtal med valfri laboratorieleverantör. Det finns heller ingen skyldighet att till förvaltningen redovisa antalet utförda laboriemedicinska tjänster. Dessa vårdgivare har rätt att avropa tjänster på upphandlade avtal.

För de upphandlade tjänsterna i öppenvården (gäller landstingsdriven verksamhet och verksamhet för vilken förvaltningen har kostnadsansvaret) följs kraven i avtalen upp löpande och minst en gång per år utifrån avtalens uppföljningsbilaga. Varje månad redovisar dessutom de tre avtalsparterna Unilabs, Aleris och Karolinska Universitetslaboratoriet (KUL) de volymer och kostnader som utförts inom ramen för avtalen.

I och med införandet av flerårsavtal mellan HSN och akutsjukhusen från och med 2009 har beställarens roll förändrats. En tydlig förskjutning mot målstyrning och uppföljning har skett. Beställningen av akutsjukvård utgår från de uppdrag respektive sjukhus har men preciseras inte i antal vårdtillfällen och besök. Sjukhusen har därmed fått en större frihetgrad att själva planera produktionen förenat med ett tillgänglighetsansvar. Avtalen innehåller heller ingen preciserad beställning av laboriemedicinska tjänster utan de ingår som en del av vårdtjänsterna. Beställarens uppföljning fokuserar på resultat och kan ske på verksamhetsnivå eller på sjukhusnivå. Någon särskild uppföljning av medicinsk service har hittills inte gjorts utifrån sjukhusavtalen men då det är en mycket viktig del av vårdtjänsten kan det vara ett område som framgent följs upp i särskild ordning.

Arbetet med att ta fram en fungerande IT-plattform bör påskyndas för att tillgodose patientsäkerheten

I rapporten framhålls behovet av att ett fungerande IT-stöd är stort. Förvaltningen delar revisorernas bedömning. Initiativ och beslut att skapa ett sammanhållet datalager för laboratoriesvar ingick som en del i det tidigare pågående arbetet kring "Gemensam vårddokumentation" (GVD).

I upphandlingen av laboriemedicin ansvarade SLL-IT för de texter som ingick i förfrågningsunderlag och avtal och därmed utgjorde grund för

leverantörernas sätt att hantera remiss och svar. Den IT-lösning som togs i drift och som leverantörerna hänvisades till saknade vitala funktioner vilket medförde att andra rutiner var tvungna att etableras.

Den komplexa organisationsstrukturen och de många avtal och vårdgivare som berörs, samt inte minst de höga krav på säkerhet som ställs på ett sammanhållet IT-stöd, gör systemlösningen oerhört komplex. SLL har idag en fungerande IT-infrastruktur som det är meningen att flera olika tjänster skall kunna nyttja. SLL-IT ansvarar, förutom för plattformen även för att etablera fungerande säkerhetslösningar som krävs för att kunna utnyttja tjänsterna via plattformen. Det pågår ett arbete inom SLL-IT med hög prioritet att etablera framtida laboriemedicinska tjänster för beställningar och svar som kan placeras inom ramen för plattformen när de är klara.

Förvaltningen och Landstingsstyrelsens förvaltning har också inrättat en arbetsprocess som bygger på en beställare/utförarrelation baserad på samverkan och samsyn kring tekniska lösningar och som komplement inrättat en beredningsgrupp på chefsnivå för att ytterligare tydliggöra roller och ansvar.

Prissättningen har blivit otydlig och skiljer sig åt mellan leverantörerna
Privata vårdgivare med eget kostnadsansvar har möjlighet att sluta egna avtal om priser och tjänster för den basala medicinska servicen. Vårdgivare som följer upphandlade avtal betalar det pris som avtalats för vårdgivarens geografiska område. Att priserna skiljer sig något åt mellan områden, precis som i tidigare avtal, är en upphandlingseffekt till följd av upphandling i konkurrens. Kostnaden för den enskilde vårdgivaren påverkas därutöver av vilken verksamhet som bedrivs och av hur patientunderlaget ser ut.

Arbetet med en ensning av analyskatalogerna inom den öppna laboriemedicinska verksamheten bör påskyndas så att laboratoriesvar blir jämförbara oavsett vilket laboratorium som utfört analysen

Leverantörerna av laborietjänster använder olika metoder och reagenser för enskilda analyser. Referensvärdena för en analys kommer då att skilja sig åt. För vårdgivaren kan det bli svårt om patienterna går och tar prover på olika laborier och svaren därmed kommer i form av olika referensvärden. Ur ett patientsäkerhetsperspektiv är det därför av största vikt att en ensning av analyskatalogerna utförs. Ett genomförandeprojekt inom Stockholms läns landsting har initierats för att göra laboratoriesvaren jämförbara inom länet. Tyvärr räcker det inte med att Stockholms läns landsting ensar sina provsvar utan det krävs redan nu ett nationellt kodverk för att upprätthålla patientsäkerheten. Förvaltningen

kommer därför via Center för eHälsa i samverkan (CeHis) och Socialdepartementet hemställa om att initiativ tas till en nationell ensning av analyskatalogerna inför det förestående breddinförandet av Nationell patientöversikt (NPÖ).

HSN bör se till att kvalitetssäkring av laboratorium/laboratorie-medicinska analyser följs av leverantörerna inom den öppna vården
Kraven på kvalitetssäkring är omfattande när det gäller laboratorier och analyser i de avtal som upphandlats för öppenvården. Dessa följs upp i samband med den avtalsuppföljning som äger rum en gång om året.

När det gäller de verksamheter som auktoriserats inom ramen för vårdval inom närsjukvården följs de upp via frågor i en webbaserad inrapporteringsmall. Vårdgivare som under 2010 utfört patientnära analyser (PNA) men som enligt kraven inte har avtal med ackrediterat laboratorium får redovisa orsak till detta samt ange tidpunkt då avtal kommer att vara tecknat. Därefter görs en bedömning om fortsatt uppföljning behövs och vilka eventuella åtgärder som behöver vidtas. Uppföljningen omfattar även kravet om att vårdgivare som har närlaboratorium ska ha ackrediterat dessa.

Styrningen av den laboratoriemedicinska verksamheten är otydlig både från ägare och beställare

Revisorerna har i rapporten påpekat att styrningen behöver tydliggöras vad gäller KUL:s roll och när det gäller var ansvaret för upphandling av laboratoriemedicinska tjänster ska ligga. Det poängteras att HSN har ett beställansvar för den samlade hälso- och sjukvården i länet oavsett utförare.

Förvaltningen delar revisorernas uppfattning att styrningen av KUL och dess roll är oklar och att den bör tydliggöras.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Kitty Kook Wennberg
Avdelningschef

Catharina Barkman
Avdelningschef